

VEČERNI LIST

Posamezna številka 60 vin.

NEODVISEN DNEVNIK

Posamezna številka 60 vin.

Cene po pošti:

za celo leto . K 84—
za pol leta . K 42—
za četrt leta . K 21—
za 1 mesec . K 7—

Za Ljubljano mesečno 7 K

Za izozemstvo mesečno K 12—

Uredništvo in uprava:
Ropitarjeva ulica št. 6

Uredn. telefon šte. 50

Komunistično nasilje — zlomljeno.

Kamnik, 23. julija. Pred dnevi je vodstvo komunistične organizacije v tovarni na Perovem dalo dvema delavcema, ki sta organizirana v JSZ, ultimatum: Ali odstopita od kršč. socialne delavske organizacije, ali pa morata od dela. S tem je komunistična organizacija napovedala odkrit boj proti krščanskemu prepričanju. V ponedeljek sta morala oba delavca zapustiti delo. Okrožno tajništvo JSZ v Kamniku ter osrednje tajništvo v Ljubljani je proti temu nasilju nastopilo z vso odločnostjo, da se varuje svoboda prepričanja in svo-

boda združenja. V sredo zvečer se je na glavarstvu v Kamniku vršila razprava, pri kateri so bili navzoči zastopniki tovarne ter zastopniki krščanske in komunistične delavske organizacije. Posledica tega je bila, da sta včeraj oba preganjana delavca šla zopet mirno na delo. Komunistični voditelji pa so s svojim terorjem izgubili med delavstvom vse simpatije, ki so delavstvu sploh še ostale napram teroristom. Sedaj pa je teror strt, pa je izginila tudi bojazen in strah pred njim.

Liberalna politika in delavske žrtve.

Kamnik, 23. ulija. Voditelj kamniških liberalcev dr. Karba pravi v sinočnjem »Narodu«, da je: »Nevarnost za ujedinenje, če prebivalstvo Kamnika in okolice ter časopise obsoja vodstvo smodnišnice za nesposobno. Ker so se v kratkem času pripetile tri nesreče, ki so zahtevale štiri žrtve, — in to po 22—24 letih — da vsa lova poštenemu človeku misli. Vemo dobro, ko je došlo to vodstvo, da je uvedlo v tovarno nov red. Izdelavo smodnika je napravilo še bolj nevarno. Prič dovoli o tem. Opuščalo se je delavce brez pravega vzroka, kar je zahtevalo tudi žrtve. Pri strojih delata po eden do dva delavca, kar so prej trije, štirje imeli dosti opraviti.

Da je zadnja nesreča tudi s temi odredbami v zvezi, bo pokazala preiskava, če bo sploh prišlo do nje. Že 14 dni je minulo od zadnje nesreče, preiskave pa do zdaj še ni bilo. Da ljudstvo upravičeno kritizira upravo in zahteva pravih strokovnjakov v svojo samoobrambo. Ako je znano, da je bilo strokovno izvežbano. Takih strokovnjakov, kot so pa danes v tovarni, ne rabimo. Zatorej bo le v korist delavstva, ako vojaško poveljstvo te strokovnjake zamenja s kvalificiranimi strokovnjaki.

To povemo odkrito in bi povedali tudi, ako bi bilo vodstvo smodnišnice v sa- slovenskih rokah, pa bi postopalo tako kot postopa sedanje. Javno varstvo in varstvo delavcev zahteva to.

Da pa g. dr. Karba podtika tu pri teh

REŠEVANJE KRIZE.

LDU Zagreb, 22. julija. »Jutranji list« poroča iz Beograda, da so bili sinoči na dvorcu ministri dr. Vesnić, dr. Krizman in dr. Korošec. Ako se ne bo v najkrajšem času dosegel sporazum, sodijo, da bo no- vo vladno sestavila politična skupina, ki bo imela nalogo, izvesti volitve. V politič- nih krogih sodijo da bi se na ta način raz- mere hitro konsolidirale, kar bi bilo po- trebno radi zunanjega položaja.

LDU Zagreb, 22. julija. »Obzor« poro- ča iz Beograda: Ako bi se ustvaril drugi kabineti dr. Vesniča, bi ostala dosedanja obdržale ministrskih listnic. Stranke bi listnic, izvršile bi se edino nekatere ose- ne izpremembe. »Hrvat« pa javlja, da je tu in da je izjavil, da je tudi sam za kon- centracijo, toda pod pogojem, da ministe- rne stranke glasujejo za člen 15. volil- mentarni odbor. Narodni klub je pri svo- jih posvetovanjih glede sestave nove vla- di dr. Lorkoviča, dr. Drinkoviča in Ce- zara Akačiča.

LDU Beograd, 22. julija. Dopoldne in popoldne so imeli parlamentarni klubi se- nje, na katerih so razpravljali o vstopu v meznicijsko vladu dr. Vesniča. Posamezni klubi so izrekli definitivne sklepe in je z ozirom na to pričakovati, da bo jutri jutraj konferiral dr. Vesnić z načel- niki posameznih klubov glede sestave li- nove koncentracijske vlade.

LDU Beograd, 22. julija. V posamez- nih parlamentarnih skupinah obstoji mne- nje, da bi bilo treba pasivno volilno pra- vico priznati tudi učiteljem, ako se v goto- vem primeru ne odzame ta pravica vsem

državnim uradnikom. Posamezniki so mne- nja, naj bi državnim uradnikom, ki nimajo pasivne volilne pravice, zaračunali poslan- ska leta v redno službeno dobo.

LDU Beograd, 22. julija. »Tribuna« pi- še: Povodim ostavke vlade je bil g. Da- vidović vznevoljen radi postopanja posa- meznih svojih tovarišev, smatrajoč, da je tako izzivanje krize nepotrebno. Čuje se, da se protivi, da bi ponovno vstopil v vla- do. Za primer, da bi vztrajal na tem, se imenuje za njegovega naslednika Draško- vič. Z ozirom na obstoječi položaj priča- kujejo, da bo Davidović in dr. Vesnić uspe- lo svoje strankarske tovariše dovesti do sporazuma, tako da bo jutri sestavljena ista vlada, v kateri bodo ostali vsi mi- nistri dosedanje vlade.

LDU Beograd, 22. julija. Posebni prav- ni odbor pri deželni vladi v Bosni in Her- cegovini je izdelal načrt kazenskega zaka- na za Bosno in Hercegovino, ki bo v krat- kem poslan pravnem svetu v ministrstvu za pravosodje.

LDU Beograd, 22. julija. Potem ko je predvčeršnjim sprejel podpredsednika narodnega predstavništva dr. Ribarja in včeraj načelnika dveh večjih političnih skupin, Protiča in Davidoviča, je regent prestolonaslednik Aleksander pozval sno- čki k sebi ministrskega predsednika dr. Ve- sniča ter mu poveril nalogo, da sestavi novo vladu. Dr. Vesnić je imel včeraj zju- traj daljše posvetovanje z Davidovičem, s katerim je izmenjal misli o političnem po- ložaju, pri čemer se je izrazila želja, da bi se v najkrajšem času sestavila nova vlada ter obenem določil tudi njen program. Po- gajanja se bodo nadaljevala zopet jutri zjutraj, ko bosta oba izmenjala misli s svojimi političnimi prijatelji.

Dokument sloven- skega svobodomisel- stva.

Včerajšnji »Naprej« je objavil vojaško povelje, ki je izdal na podrejene koman- de general Smiljanič. To povelje je došlo generalu Smiljaniču od vojnega ministr- stva preko armadnega poveljstva v Za- grebu. Vojno ministrstvo pa je podatke za to povelje prejelo, kakor povelje samo ugotavlja, od ministrstva za notranje po- sle. To pribijemo zato, da vemo, kdo in kje je duševni oče tega povelja. V notra- njem ministrstvu, kjer so delali to »voja- ško« povelje, so doma eksponenti naših svobodomislecev.

Za kaj gre v tem povelju? Vojaška oblast je oficirjem dala navodila, kako naj se obnašajo proti katoliškim duhovnikom in proti katoliškemu ljudstvu. Pri tem pa so notranje ministrstvo, oziroma demokra- ti in kapitalistični svobodomisleci naše duhovnike in naše ljudstvo tako le opisali:

»Rimsko katoliški duhovniki iz stare rimske papistovske šole, ki so skozi leta in leta udihavali duh jezuitizma, kakor tu- di narod stare mentalitete, ki je odgojen v temi neznanja in suženjstva, ki so mu skozi stoletja umetno in sistematično utepali mržnjo proti vsemu, kar se imenuje srp- sko ali pravoslavno in kar spominja na Sr- be, vsi ti ljudje se ne morejo preko noči pretvoriti v dobre sedanjim razmeram od- govarjajoče Jugoslovane.

Moje prepričanje je, da bi za jedin- stveno stvar bilo najbolje, če bi v toza- nevem občevarstvu s katoliškim življenjem posnemali taktiko angleških upravnikov. — Plemenitost in široka velikopoteznost v pedagogiki — to so najboljše in najsigur- nejša sredstva privlačnosti in pridobivanja nekulturne mase in lažiinteligence z ne- jasnimi nazori o svetu in življenju. In za take ljudi gre v našem slučaju.

Slovensko katoliško ljudstvo sedaj ve, kako sodijo o njem liberalni kapitali- sti, ki so se udinjali za slepe pomagače našemu militarizmu.

Slovensko katoliško ljudstvo je v očeh kapita- lističnih pijavk »narod stare mentalitete, ki je odgojen v temi neznanja in suženj- stva.« Po nazorih demokratičnih kapitali- stov in svobodomislecev je katoliško slo- vensko ljudstvo podobno Kafrom v južni Afriki, ki jih upravlja in vodi velikopotez- nost angleških kolonialnih upravnikov. To sicer v dopisu notranjega ministrstva ni dobesedno izrečeno, vendar bralca cel stavek sil v primeru z divjaki, ki jih po svojih kolonijah upravljajo Angleži. To po- trjuje tudi končni stavek, ki govori o »ne- kulturni masi in lažiinteligenci.« Izrečno pa potrdi našo domnevo stavek: »In za ta- ke ljudi gre v našem slučaju.«

Nas sicer ni prav čisto nič sram, če ima ta bankirska gospoda tako mnenje o našem ljudstvu. To je le znamenje, da je to ljudstvo trdno in samosvoje dovolj, da se noče metati pod noge raznim »uprav- nikom«, ki bi radi paševali med našimi ljudmi, kakor pašuje kak angleški guver- ner v južni Afriki ali v Indiji.

To ljudstvo, ki je bilo po svojih last- nih zaslugah eno najbolj izobraženih v sta- ri Avstriji, ki je samo iz sebe zgrabilo ve- liko idejo narodnega združenja, ki je po svojih najboljših sinovih dr. Kreku, dr. Je- gliču in drugih sredi najhujših stisk izpo- vedalo svojo voljo po narodni osvobodit- vi, mora danes slišati očitek, da je »ne- kulturna masa«. In ta očitek ni niti nov! Ponavljali so ga z enako vnemo nemški in laški nacionalisti v svojem boju proti na- šemu narodu, kakor so ga že pred deset- letji trosili doma in drugod naši liberalci. V časih hudih bojev, ki jih je bilo sloven- sko ljudstvo proti liberalnim oderuhom, predhodnikom današnjih demokratičnih bankirjev, je bila ta psovka v ustih vsa- kega meščanskega liberalca. Da jo danes ponavlja jugoslovanski kapitalizem, je le znamenje, da je ostal duh tega svobodomis- elstva isti kot pred 20—30 leti. Garanti- ramo, da bo tudi njegova usoda ista: po- poln polom!

Ta usoda je klevetnikom in izdajal- cem lastnega ljudstva zagotovljena, pa

najsi se tudi skrivajo za hrbet militarizma. Tudi o njem bomo še govorili. Govorili pa bomo tudi o naši socialdemokraciji, ki v svojem marksističnem časopisu z veliko vnemo ponatiskuje duševne zablode jugo- slovanskega velekapitala in smešne do- mišljavosti militarističnih glav, ki se ni- kjer in nikdar še niso mogle povzpeti do prepričanja, da je na svetu še kaj drugega razun njih. K tej družbi našim socialdemo- kratom iskreno častitamo. Podpreniki ka- pitalizma ste bili že davno. Odslej dalje ste tudi še podpreniki militarizma!

Ne čudite se, če bodo vaši rdeči gene- rali kmalu brez armade.

Dr. J. P.:

Dajte nam več višje naobrazbe.

Delavstvo je najukaznejši in za no- ve misli najodzvetnejši del naroda. Živ- ljenjske razmere so ga prisilile, da je pri- čelo samo misliti, kako bi si pomagalo iz lastne moči. Z organizacijo delavskih sil je nastopila doba boja za delavske pravi- ce. Zavest delavskega razreda se je silno okrepila, čim je segla organizacija delav- stva preko ene države v drugo ter stvorila splošno delavsko zvezo z edinim ciljem, dajati drug drugemu v razrednem boju potrebno oporo.

Delavstvo je danes po celem svetu priznana organizirana sila, ki je kapital ne bo mogel nikdar več potisniti ob stran, odkar je v Rusiji dobil smrtnega sovraž- nika.

Toda ravno Rusija, vzor vseh komu- nistov, je podala v treh letih nepobiten dokaz, da treba delavstvu sklepati kom- promise z ene vrste kapitalom, ki ga ni mogoče nikakor s krepko roko ne centra- lizirati in ne diktatorsko deliti samo ene- mu sloju: brez duševnega kapitala tu- di ruski boljševizem ne more dalje. Z ne- ukimi masami ni mogoče voditi gospodar- skega komunizma, ne delilnega ne proiz- vajalnega. In tako vidimo, da je boljše- viška Rusija zadnji leti pričela z buržujs- ko inteligenco, ki jo je pričetkoma tre- bila do slednjega moža, sklepati kompro- mise, ker je uvidela, da ji brez intelligen- ce ni mogoče organizirati boljševiške dr- žave.

Dejstvo je torej, da se mora naslanja- ti vsaka organizacija, bodisi strokovna, politična ali pa nepolitična, na duševni kapital. Prav posebno ve to de- lavska organizacija, ki hoče, da krepko vodi organizirano maso delavstva ter širi in množi razredno, strokovno in politič- no zavest med drugim delavstvom. Vsaka organizacija si mora sama iz sebe izbrati za vodstvo najsposobnejših sil. Brez goto- vega pouka v socialnih splošnih in po- drobnejših vprašanjih ni dobrih delavskih voditeljev. Zato smo videli po prevratu, da je soc. demokracija pričela s svojimi socialno-političnimi tečaji, ki naj bi prine- sli njenim sodrugom več razredne zave- sti ter usposobili čim največ soc. demo- kratskih delavcev za propagando idej v vodstvo strokovnih organizacij.

Krščansko socialno delavstvo je šele letos krepko strnilo svoje vrste. Od komu- nističnega poloma sem pridobiva stalno v moči med delavstvom vseh strok. Po smr- ti dr. Kreka, ki je bil oče in duša krščan- sko-socialnega gibanja med Jugoslavi in ki je zasnoval davno pred vojsko »Ju- goslovansko strokovno zvezo«, je ta pojav veselo znamenje, da ima njegovo seme več moči, kot pa se je zdelo temu ali onemu, ki je zrl le moč soc. dem. organizacije ali pa moč kmetske politične organizacije, ki jo je po večini reprezentirala VLS. Kakor socialistično, tako tudi kršč. soc. delavstvo uvideva, da mora svojo organizacijo teme- ljito preosnovati. Izprevidelo je, da ni do- volj, če ima načelna trdna, nego treba tudi obilo drugega znanja, ki pa ga mo- re delavec dobiti samo v posebni šoli te- kom več mesecev. Zato je pred kratkim sklenila »Delavska zveza«, da v jeseni osnuje lastno večmesečno socialno-politič- no šolo za svoje delavske voditelje. Lepo je to in veselo znamenje, da delavstvo stre- mi za znanjem, ki ga potrebuje strokovno

izvežbani voditelj. Toda še nekaj je potrebno s splošno socialnega stališča, da dobi namreč delavstvo dovolj pregleda in vpogleda v vsa vprašanja, ki se ne tičejo strogo delavskega razreda, nego tudi vseh drugih današnje družbe sestavljajočih razredov! Želeči je zato, da dobi delavska politična šola splošni, nadrazredni značaj.

Jasno pa je, da razredno zavedna, strokovno organizirana delavska masa hoče najprej tako šolo, ki bo služila v prvi vrsti strokovno organiziranemu delavstvu. Prav tako jasno pa bi moralo biti državnim oblastim današnjih dni, ko stoji delavstvo in splošno socialno vprašanje v prvi vrsti, da bi ravno ona morala ustvariti tako soc. politično šolo, ki bi širila znanje splošno socialnega značaja. Menimo namreč, da je tudi to njena sveta državniška dolžnost, da preskrbi svojim državljanom, ki si ne morejo sami pridobiti dovolj trdnega socialnega znanja in sami iz sebe ne morejo dovolj kritično presojati socialnih dnevnih vprašanj, posebno socialno politično šolo, bi naj bi bila dostopna vsakomur brez razlike stanu in naobzabe.

Če imamo posebno poverjeništvu za socialno skrbstvo, menimo, da bi lahko imeli tudi še poseben samostojen oddelek v našem poverjeništvu za uk in bogočastje, katerega naloga bi bila voditi državne socialno-politične šole ter vso izobrazbo, ki jo nudijo drugod že dolgo osnovana ljudska vseučilišča. Če ima centralna vlada v Belgradu poseben oddelek za ljudsko prosveto v ministrstvu za prosveto, zakaj ga ne bi dobili tudi pri nas v pokrajinski vladi, ki pozna težnje našega ljudstva vse bolj kot pa centrala?

Naglašamo še enkrat: Država, da nam nemudoma za vse inteligentne, a ne izsolane državljane od 18. leta dalje posebno visoko šolo! Tudi to je sveta tvoja dolžnost, da popraviš socialno krivico na vseh poljih! Delavstvo ti kliče to v spomin, ker hoče, da ljudstvo napreduje na globoko in široko, ker hoče, da se bo samo — vladalo po treznem prevdaru v vseh slučajih. Država, ki si za vse in ki moraš biti za vse v enaki meri socialno pravična, zavedaj se, česa še nisi dala ljudstvu do danes! Vlada, oglej si število raznih profesorjev, vseučiliških in srednješolskih! Poišči si primernih strokovnjakov in organiziraj nam prepotrebno socialno politično vseučilišče! Kapital, ki ga za ta namen žrtvuješ, bo poplačan s stoterimi obrestmi!

NA REKI.

LDU Bakar, 22. julija. Župnika dr. Račkaga so včeraj Italijani odpeljali v Trst. D' Annunzio je imel na Reki zopet svoj običajen govor, v katerem je hvalil junaštvo svojih čet, ki so kljub štirim veljavlastim osvojile Reko. Na Reki se vsak dan vrše preganjanja Jugoslovenov.

GRKI PROTI TURKOM.

LDU Pariz, 22. julija. (DKU-Brezlično) Po poročilih iz Carigrada poroča grški generalni štab, da so grške čete s podporo angleškega brodogradilstva, med katerim sta se nahajali tudi dve večji bojni ladji, pri Eregliju in Rodostu zlomile turški odpor in zasedle navedeni mesti. Turki so zbežali proti severu. Grki izkrcavajo dalje svoje čete.

GRŠKA KLIČE POD OROŽJE.

LDU Belgrad, 22. julija. Iz Aten poročajo, da je pozvanih pod orožje več letnikov vojaštva. Ti pozivi se spravljajo v zvezo z glasovi o bolgarski mobilizaciji in ojačenjem čet v Aziji.

JUDJE GREDO V AMERIKO.

LDU Belgrad, 22. julija. Včeraj je došlo v Belgrad okoli 300 židovskih družin, ki so pobegnile iz Besarabije vsled strahu pred boljševiškim prodiranjem. Po nekoliko dneh bodo nadaljevali svojo pot v Ameriko.

Z MADŽARSKE MEJE.

LDU Belgrad, 22. julija. Poročajo, da sta dva madžarska častnika, člana bele garde, napadla na obali Tise pri Novem Segedinu dva naša orožnika ter zadala prvemu 4, drugemu pa 7 težkih ran. Napadaleca sta takoj pobegnili, toda kakor poroča policijski komisar iz Novega Segedina, so sedaj oba prijeli. Napadaleca, od katerih je prvi madžarski podporočnik, drugi pa kadet, so izročili sodišču.

ANGLIJA BRANI POLJSKO.

LDU London, 22. julija. (Dun. KU) — Brezlično) K odgovoru sovjetske vlade na noto angleške vlade je Lloyd George izjavil, da je poljska zahteva, da se noče pogajati z obstoječo poljsko vlado, nedopustna, ker je bila poljska vlada izvoljena na temelju splošne in enake volilne pravice in si je tedaj Poljska ravno to vlado izbrala. Popolnoma nedopustno je, da bi zunanja sila hotela tuji državi naprtiti vlado, ki si je ne želi. Ako sovjetska Rusija zavaruje Poljsko, bi bilo to usodno za evropski mir in bi pomenilo veliko nesrečo. Anglija je obvezna Poljsko podpirati, ako jo kdo napade na njenem ozemlju, in sicer po mirovni pogodbi, iz lastnih interesov

in v imenu interesov vse Evrope in vsega sveta.

BELA KUN NE MORE NA RUSKO.

LDU Berlin, 21. julija. (DKU) Kakor javlja »Vossische Zeitung« iz Svinemünde, je več nemških torpedovk na ladjistaji zadržalo transportni parnik »Lisboa«, ki je dopoldne s približno 1000 ujetniki za zamenjo zapustil Stettin, da bi peljal na Rusko. Na tem parniku so se peljali bivši ljudski komisar madžarske sovjetske vlade Bela Kun in bivši član monarhvske sovjetske vlade, ter več drugih komunistov. Popoldne so jih prijeli in odvedli v Stettin. Taborstvo poveljništvo v Svinemünde potrjuje resničnost te vesti. K tej vesti doznava »Vossische Zeitung« s pristojnega mesta. Avstrijska vlada se pogaja z rusko sovjetsko vlado o izmenjavi ujetnikov. Pred kratkim je zaprosila nemško državno vlado, da bi smela ruske vojne ujetnike, ki so še internirani v Avstriji poslati preko Nemčije v Rusijo. Nemška vlada je v to privolila. Tako je bil napoten transport preko Podmoklih na Stettin. Tam je avstrijski častnik, ki je vodil transport, izjavil, da se nahaja v transportu več visokih političnih osebnosti. Že poprej je avstrijski brzojavni in korespondenčni urad razširil vest, da je bil Bela Kun z več spremljevalci odpeljan v Nemčijo. Ker je nemška vlada na vprašanje avstrijskega poslanika v Berlinu izrecno izjavila, da se njeno dovoljenje nanaša le na transport vojnih ujetnikov in da načeloma ne more dopustiti, da bi se transportu priključile druge osebe, zlasti politični preganjanci kakor Bela Kun, so morali transport v Stettinu zadržati. Po določbah mednarodnega prava je bil transport, ki ga je vodila in čuvala Avstrija eksteritorialen. Izločitev političnih osebnosti od vojnih ujetnikov tedaj ni nemški oblasti ni bila pripuščena, temveč je morala ta ves transport, ker je bil sestavljen proti dogovoru, zavrniti v Avstrijo. Transport se že vrača. Nemška vlada obžaluje, da se je vsled postopanja avstrijske vlade zakasnil povratek ruskih ujetnikov. Delovala bo na kar najhitrejši povratek vojnih ujetnikov, kakor hitro avstrijska vlada dokaže, da bo novi transport sestavljen po dogovoru.

PREPIR RADI BELE KUNA.

LDU Dunaj, 22. julija. (Dun. KU) Državna korespondenca priobčuje nastopni komunikacije: Zastopnik madžarskega poslanika dr. Gracza, opravniki Masirovich, je izročil avstrijskemu državnemu tajniku za zunanje posle dr. Rennerju nastopno izjavo madžarske vlade: Madžarska vlada je vzela z ogorčenjem na znanje, da je bil Bela Kunu po zahtevi ruske sovjetske vlade omogočen odhod. Državni tajnik dr. Renner je Masirovichu tako-le odgovoril: Proti tej izjavi naj spomnim madžarsko vlado na dve točki. Prvič se mi zdi, da so na Madžarskem vspršio tolikratne menjave vlad pozabili, da je Avstrija priznala Bela Kunu azilsko pravo, in sicer na podlagi pogovorov pred padcem madžarske sovjetske vlade, ki so se vršila tukaj na Dunaju med antiboljševiški in koizervativnimi madžarskimi krogi ter avstrijsko vlado ob intervenciji zastopnikov entente, da se prepreči krvava katastrofa v Budimpešti. Drugič mora izjaviti, da ravna današnja madžarska vlada s člani poprejšnje vlade na Madžarskem, ki so, kolikor se spominjam, borili se s Čehoslovasko in Rumunijo, da ohranijo Madžarski njeno posest, kot z zločinci.

MED LITVINCI IN RUSI.

LDU Kovno, 22. julija. (DKU) Litvinska brzojavna agencija poroča: Da se preprečijo vsi konflikti med litvansko vlado in ruskimi četami, ki se nahajajo na ozemlju, izpraznjenem po Poljaki, je zahteval litvanski minister za zunanje stvari od moskovske vlade, da sprejme gotove pogoje. Po teh pogojih bi ruske čete ne smele prekoračiti demarkacijske črte, ki bi jo morali skupno določiti obe vojni vodstvi. Civilna uprava bi morala biti popolnoma v rokah Litvancev. Rusi bi smeli porabljati samo one prometne proge, ki so jim v vojaškem oziru neobhodno potrebne.

Politične novice.

+ Duševna revščina. Da časopisje v dnevnem političnem boju ni posebno izbirčno v sredstvih, razumemo. Da bi pa socialnodemokratsko glosilo na uvodnem mestu z odobravanjem prineslo militaristični ferman, pa naj bo že izdan proti komurkoli, tega doslej še nismo doživeli — do včeraj. Včeraj je torej storil »Naprej«. S tem fermanom, o katerem govorimo na drugem mestu, si je naš militarizem izstavil žalostno izpričevalo, da je prav tako slep za vse, kar leži izven njega, kakor vsak drug militarizem. In temu militarističnemu dokumentu, ki so mu kumovali slovenski liberalni kapitalisti in ki sramoti slovenske ljudske mase, »Naprej« ploska in pritruje! Zares, velika duševna revščina mora strašiti po uredništvu socialnodemokratskega glasila, da si mora pomagati na tak način iz pomanjkanja primernih uvodniških misli. Sočustvujemo!

+ Demokratizem in demokrati. »Republika« se v članku »Cilji slepcev« peča z demokratizmom demokratov in njihovim prizadevanjem, da uničijo radikalno stranko. Pravi, da so se v Demokratijski zajednici zbrali ljudje, ki nikdar niso bili demokrati, marveč najhujši reakcionarji: naprednjaki in liberalci. Ti ljudje so ostali tudi pod demokratsko firmo tisto, kar so bili vedno: nazadnjaki, saj se prepričanje ne da menjati kakor srajca. In kaj so dosegli ti novopečeni demokrati proti radikalcem? Samo to, »da so radikali danes glavni in najvažnejši faktor v našem političnem življenju. Namesto da bi jih oslabili, so jih še okrepili. A kaj so napravili demokrati iz sebe? Pogazivši svoja načela, svoje poštenje in svoje obveze nasproti ljudstvu, so se na milost in nemilost prodali dvorni kamariji ter se pred natezajo z radikali za oblast. Da tu ne bodo imeli uspeha, tega ne spoznajo edino-le politični naivneži ali špekulanti, katerim je ljubša tudi le trohica oblasti nego cel svet političnih načel. Saj je več nego dovolj jasno, da so demokrati ne le politično slabejši, nesposobnejši, ampak tudi politično nemoralnejši nego radikali. Ako bi bil jugoslovanski demokratizem vezan na to stranko, potem bi izvršil sam nad seboj samoumora.« Točno!

+ Policija — edina pomoč demokratom. »Samouprava« priobčuje dopis glavnega odbora demokratske stranke na Cetinju ministroma Pribičeviću in Davidoviću, ki se uvodoma glasi tako-le: »Znano vam je, da se je tu organiziral ustanovni odbor Demokratske stranke. Obveščamo Vas, da delo napreduje, obenem Vas pa ponovno prosimo, da zadovoljite naše dosedaj izražene želje o premostitvi, popolitvi in ojačenju policijskih organov, ker brez tega je naše delo nemogoče... Ker se zahtevane policijske izpremembe še niso bile izvršile, smo se držali glasovanja na bivših občinskih volitvah.« To je dovolj jasno povedano: Demokratski stranki brez policijske pomoči v Črnigori ni življenja ne obstanka. Ljudstvo je ne mara! Namesto pa da bi se s tem dejstvom rada ali nerada sprijaznila kakor stori v podobnem slučaju vsaka pametna in resna stranka pa ključje demokrati na pomoč policijo. V senci policijskih sabelj bi hoteli za vsako ceno skovati svojo organizacijo na Cetinju. To stranko najbolje označuje: dočim se stranke, ki imajo korenine in zaslonbo v ljudstvu ustanavljajo in razvijajo navadno v ključu policiji, se pa ustanavljajo in ohranja demokratska stranka s pomočjo policije. Zato se demokrati tako krčevito vlečejo za oblast, ker brez nje ne upajo obstati. Bore stranka, ki jo mora prvi ljudski vihar podreti kakor hišico iz kart.

+ Davidovičeva policija in učitelstvo. »Progres« poroča, da je o priliki učiteljskega kongresa v Belgradu belgrajska policija zastavila učiteljem pot, ko so hoteli iti po Mihajlovi ulici in jih ni pustila dalje. List ostro žigosa to postopanje Davidovičeve policije in zavrže: »Protestiramo proti temu demokratskemu nazadnjaštvu in prosimo učitelje naj Belgrajčanov ne mešajo s temi reakcionarji, katerih se sramujejo.«

+ Ljening papežu. Iz Rima poročajo, da je poslal Ljening papežu Benediktu pismo, v katerem ga prosi, naj sv. stolica takoj pošlje v Rusijo posebno poslanstvo, ki naj se prepriča o pravem stanju stvari v deželi in o potrebah ruskih katoličanov. Kakšno stališče zavzame sv. stolica, še ni znano.

+ Upostava Rusije. »Samouprava« se peča z razvojem stvari na vzhodu in priha do zaključka, da ima boljševiška vojna akcija pred seboj le ta cilj, da zbere zopet izgubljene dele Rusije v celoto. Ukrajina in Litvanija ne skrivata svojega zadovoljstva, da so ju rdeče čete osvobodile poljske oblasti. Letonija, s katero je v tesni zvezi Estonija, odkrito teži za tem, da se zopet združi z Rusijo. Finlandija ima nasproti sovjetski vladi težko vest, ker je svoj čas na najkrutejši način zatrla boljševiško gibanje. Pogajanja, ki so se bila zadnji čas vršila med njo in Rusijo, so se sedaj pretrgala in po vsej priliki pride za Poljsko na vrsto Finska. Boljševiška armada stega svojo roko že tudi na Besarabijo, ki so jo bili Rumuni ob polomu »osvojili« s par bataljoni. »Iz vsega vzhodnega kaosa — zaključuje »Samouprava« — se čuti ena sama misel, ki vodi rdeče komisarje: upostava Rusije.

+ Washington in Moskva. Vlada Zedinjenih držav se je udala pritisku trgovskih krogov in dovolila svobodno trgovino z Rusijo, izvzemši edinole vojno blago. Vendar pa vlada naglašja, da pade ves riziko v tej trgovini na zasebnike in organizacije, ki bodo vodili to trgovino. Vlada se ne bo v nobenem oziru vmešavala in svojega načelnega stališča nasproti boljševiški vladi ne bo v ničnem izpremenila. Tako tudi v bodoče ne bo sprejemala korespondenco za boljševiško Rusijo.

+ Razlastitev zemljišč na Poljskem. V poljskem parlamentu je bil soglasno sprejet zakon o razlastitvi zemlje — ki je potrebna za izvršitev agrarne reforme.

Dnevne novice.

— Zborovanje avstrijskih krščanskih železničarjev. Minolo nedeljo se je vršilo na Dunaju zborovanje Državne zveze krščanskih železničarjev v Avstriji. Zborovalce je pozdravil v imenu krščansko-socialne stranke posl. dr. Mataja in zagotovil, da stranka, ako socialna demokracija pri prihodnjih volitvah podleže, nikdar ne bo dopustila, da bi se sestavila delavstvu sovražna vlada. Iz poročil, ki so jih nato podali poročevalci, posnemamo, da je šla Zveza dne 31. junija t. l. 5486 članov; razen tega je včlanjenih v Zvezi 1554 cestnih železničarjev. Zveza se imenuje poslej »Strokovna organizacija krščanskih železničarjev v Avstriji«.

— Umrl je v Zagrebu duhovnik Ljudevit Matković, pesnik Marijinih pesmi. Nedavno je izdal zbirko svojih pesmi pod naslovom: »Najlepši med ženami«. Lani se je vpisal kot slušatelj na filološko fakulteto v Belgradu.

— P. Viktor Kolb, znameniti dunajski jezuit in apostol, je poklican v Gradec kot superior.

— Ukinjenje poštne nab. Leše in razširjenje selske službe pri poštne uradu Brezje. Z dnem 31. julijem 1920 se ukine poštna nabiralnica Leše ter razširi pri poštne uradu Brezje s 1. avgustom t. l. dostavljanje poštinih pošiljatev po selskem pismonošiji še na sledeče vasi: Leše, Visočice, Vodiče. Dostavljanje v Lešah se bo vršilo vsak dan razen nedelje, v Visočah in Vodičah ob ponedeljkih, središih in petkih.

— Po prevratu ste pa pustili mizarstvo in ste pričeli verižiti? pravi sodnik Francetu Kostanjevcu iz Vipave, ki je obtožen, da je kupil leta 1919 od kmetov na Gorenjskem 5 električnih motorjev in jih prodal naprej. »Ali ste to naredili?« — »Tokrat, g. predsednik, ko sem to kupoval, je bilo to prosto. V Ljubljani se je za milijone takih reči kupovalo in prodajalo.« — »Stanovali ste pri Slonu?« — »Da.« — Drž. pravdnik dr. Modic: »Tako na delo ste goljufali, da je bilo že grdo. Z belostim ste imela cel magacin v škofiji Deklevom sta imela cel magacin v škofiji Loka.« — Sodišče je obsodilo Kostanjeveca na 200 kron zaradi nakupa sumljivih reči na 200 kron globe, oziroma na 20 dni zapor, katerega kazen je s preiskovalnim zaporom prestana.

— Valute dne 22. julija. Na zagrebški borzi: 1 dolar 65,50 K; 100 avstrijskih kron 41 K; 100 carskih rubljev 125 K; 1 napoleondor 305 kron; 100 lejev 193 kron; 100 nemških mark 182 kron; 100 italijanskih lir 400 K; 1 angl. funt 240 K; 100 čeških korun 141 K. — Na belgrajski škofoslovaški borzi: 20 dinarjev v zlatu 23,30 din.; 100 italijanskih lir 105 din.; 100 nemških mark 47 din.; 100 češkoslovaških kron 38 din.; 100 avstrijskih kron 10,50 din.

Ljubljanske novice.

lj Osorno postopanje proti policijskemu stražniku. Pred deželno sodnijo se je zagovarjala Frančiška Cirman, ki ima kakor je poročalo županstvo, nad milijon premoženja, ker jo je naznanilo policijsko ravnateljstvo, da je, ko je prišel v njeno mesnico na Gosposvetski cesti policijski stražnik povedat, da ni dopustno, ker je pustila stati konja z vozom na hodniku brez nadzorstva, na štirikratno stražnikovo vprašanje po imenu: »Če imate oči in če niste slepi, pogledajte na tablo tam zunaj nad štacuno.« Cirmanova je bila obtožena na reda in zaradi pregreška po § 104 srbskega kazenskega zakona. Obsojena je bila Cirmanova l. 1907 na 50, l. 1910 pa na 30 kron globe zaradi žaljenja. Sodišče je Cirmanovo oprostilo, ker so bile izrečene besede pač osorno postopanje nasproti stražniku, toda žalila stražnika ni. Kar pa se tiče prestopka proti cestnemu policijskemu redu, Cirmanovo lahko policija kaznuje.

lj Svoji gospodinjji Klari Thalerjevi je ukradla Marija Sušnik razne obleke v vrednosti 1540 kron, vsled česar jo je obsodilo deželno sodišče v 2 meseca ječe.

I. slovanski orlovski tabor v Mariboru.

Primorci, Korošci, Prekmurci, Medjimurci, Kranjci in Štajerci, pridite v Maribor na tabor v narodnih nošah. Pohitite v avbah, pecah in drugovrstnih nošah, da boste povzdignili sijaj slavnostnega sprejema.

Okoličani Maribora! Pripeljite se na okrašenih vozovih z narodnimi nošami, fantje, ki nimate ne kroja, ne čepice, prijedite v narodnih nošah na konjih. Jaha se lahko na sedlu ali brez sedla. Konji naj bodo okrašeni, vsak jezdec naj ima slovensko zastavico. Orli bodo jahali na lahkih, narodne noše pa na težkih konjih.

Odgovorni urednik Jože Rutar. Izdajatelj konzorcij »Večernega lista«. Tiska »Jugoslovanska tiskarna« v Ljubljani.